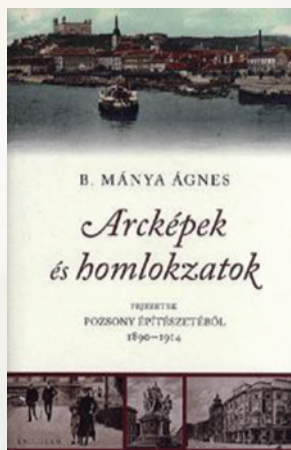

Korpás Árpád

Könyv a pozsonyi „boldog békeidők” építészetéről

Vallom, hogy a rendszeresen olvasónak több kedvenc, kedves könyve is lehet egyszerre – ez tág érdeklődési köréről és szellemi nyitottságáról árulkodhat. Idegenvezetőként, fordítóként és újságíróként sokat olvasok célirányosan, tehát nem pusztán a szellemi szeszélyek szírhangjait követve. Persze, annak is megvan a maga varázsa, ha taláломra emelünk le egy-egy kiadványt a polcról, ám fontos, hogy a „kötelező olvasmányainkba” is bele tudjunk szeretni.

Olyan könyvet ajánlanék röviden, amelyre szükség lehet a honismeret (s azon belül a regionális ismeretek) oktatása során. B. Mánya Ágnes *Arcképek és homlokzatok – Fejezetek Pozsony építészetéből 1890–1914* című kötete minden bizonnyal nemcsak a fővárosi, mátyusföldi vagy felső-csallóközi iskolákban forgatható haszonnal, hanem minden olyan oktatási intézményünkben is, ahonnan diákcsoporttal kerekednek fel egy-egy pozsonyi kirándulásra.

A török hódítás miatt Pozsonyba települt magyar központi intézmények a 18–19. században sorra visszakerültek eredeti székhelyükre, így a városnak az 1848/49-es forradalmat és szabadságharcot követően keresnie kellett a továbbfejlődés lehetőségeit. Kulcsfontosságú volt e téren az, amiből máig sokat profitál: fontos útvonalak mentén fekszik. Növekedésében kétségtelenül nagy szerepet játszott a vasút és a folyami hajózás, az iparosodásnak és az ezzel együtt járó építkezéseknek azonban az is nagy lökést adott, hogy 1890-re elkészült az egykori Ferenc József híd (a mai Öreg híd). Az új „kapocsnak” köszönhetően sorra nőttek ki a gyárak és az üzemek a Duna mindkét oldalán. Tehetős polgári réteg alakult ki, komoly intézmények, cégek jöttek létre vagy telepedtek meg itt, s ez az élenkélés a városkép változását is magával hozta.

B. Mánya Ágnes világos okfejtéssel, szabatos magyarsággal, jól rendszerezve és adatgazdag leírásokkal „igazítja el” olvasóját a korabeli Pozsonyban. Várostörténeti bevezetője után

külön fejezeteket szentel az ekkoriban épült színházaknak, a Pozsonyi Hajós Egylet ma már nem létező klubházának és Durvay Antal építési vállalkozó tevékenységének. Áttekintést kapunk a Kék templomként is ismert, Lechner Ödön tervezte Szent Erzsébet-templomról és az ahhoz kapcsolódó egykori katolikus főgimnázium (a mai Grössling utcai gimnázium) épületéről, a református templomról, a város fürdőiről és fürdőéletéről, valamint a kórházakról és szociális intézményekről. Pozsony munkáslakásairól szintén külön rész szól, miként arról is, hogyan próbálták „átértelmezni” az újabb beruházásokkal a Mária Terézia-korabeli épített örökséget. A kutató sorra veszi a pozsonyi szecesszió remekeit. Megismerkedhetünk a Stefánia út és környéke épületeivel, a laktanyák és más katonai létesítmények világával, valamint a helyi Feigler építészdinasztiával. A szerző megrajzolja a belle époque meghatározó pozsonyi tervezőinek és kivitelezőinek az arcélét, utalva a nevükhöz kötődő épületekre is. A már említett Lechneren, Durvayn és a Feiglereken kívül például Pártos Gyuláról, Alpár Ignárról, Komor Marcellről és Jakab Dezsőről is olvashatunk.

S hogy miért fontos az iskolai és magánkönyvtárakban tudni ezt a könyvet? A szerzőt hívom segítségül a válaszadáshoz. Előszavában a vonatkozó magyar kiadványok kapcsán így fogalmaz: „A Pozsonyról szóló útikönyvek és a városnézésre hívogató honlapok többsége azt sugallja, mintha az 1830-ban történt utolsó királykoronázás vagy az 1847/48-as, úgyszintén utolsó rendi országgyűlés óta megállt volna az idő Pozsonyban, és az azt követő hetven évben nem történt és nem épült volna semmi figyelemreméltó a városban – pedig ennek éppen az ellenkezője az igaz.” A könyv olvasójaként és a pozsonyi utcákat rová idegenvezetőként is ezt tanúsíthatom.

Arcképek és homlokzatok – Fejezetek Pozsony építészetéből 1890–1914, Kalligram 2015, 216 oldal

havilap

XXIII. évfolyam, 9. szám, 2016. május

Főszerkesztő: Hodossy Gyula

Vezető szerkesztő: Petres Csizmadia Gabriella

Örökös munkatárs: Turczel Lajos

Szerkesztőbizottság elnöke:

Fibi Sándor

Tagok:

Hrbáček Noszek Magdaléna

Kalácska József

Klemen Terézia

Komzsík Attila

Krippel Éva

Novák Mónika

Pázmány Annamária

Szokol Dezső

Nyomdai előkészítés:

Václav Kinga

Gyenes Gábor

Nyomja:

Press Group s.r.o, Banská Bystrica

Kiadja:

Katedra Alapítvány

Felelős kiadó:

Hodossy Gyula

Elérhetőség:

Katedra Alapítvány

Palác Duna Palota,

Galantská cesta 658/2F,

929 01 Dunajská Streda

Tel.: 00421 (0)31 552 90 28

E-mail: katedra@katedra.sk

Honlap: www.katedra.sk

Bankszámlaszám: 1014769018/1111.

Kiadványunkat támogatta a Szlovák Köztársaság Kormányhivatala, a Szlovák Köztársaság Oktatásiügyi, Tudományos, Kutatási és Sportminisztériuma.

KATEDRA

mesačník

ročník XXIII., 9. číslo, máj 2016

Vydavateľ:

Nadácia Katedra,

Palác Duna Palota,

Galantská cesta 658/2F,

929 01 Dunajská Streda

Tel.: 00421 (0)31 552 90 28

IČO: 35591609

ISSN 1335-6445 • EV: 611/08

Časopis vychádza s finančnou podporou

Ministerstva školstva, vedy, výskumu

a športu Slovenskej republiky.

Realizované s finančnou podporou

Úradu vlády SR - program Kultúra

národnostných menšín 2016.

Náklad: 2500 ks

Redakcia / Szerkesztőségünk:

Nadácia Katedra – Katedra Alapítvány.

Palác Duna Palota, Galantská cesta

658/2F, 929 01 Dunajská Streda

Tel.: 00421 (0)31 552 90 28

Honlap: <http://www.katedra.sk>

E-mail: katedra@katedra.sk

katedra.szerkesztoseg@gmail.com

Minden jog fenntartva.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

A címlapon Apa Eszter felvétele.

A felvétel a harmadik Minorma-mentortáborban készült, Rimakokaván, 2015-ben.